

Van: Mr. J. M. A. H. Luns

Aan:

Handwritten notes:
 12
 1-6 (ind)
 12/17
 2

ZEER GEHEIMcc T
DGES

Nadat ik op 10 dezer tijdens de rit van het vliegveld München-Gladbach naar Aken gedurende een uur met Staatssecretaris Lahr de huidige crisis in de EEG had besproken, welk gesprek langs dezelfde lijnen liep als later met mijn Duitse ambtgenoot, heb ik na het déjeuner Minister Schröder ten huize van de burgemeester van genoemde stad ontmoet. Bij dit gesprek, dat eveneens ruim een uur duurde, was de heer Lahr ook aanwezig.

Mijn ambtgenoot ving aan met te zeggen, dat de van Franse zijde geïnspireerde berichten, die met grote ophef in de Duitse pers waren opgenomen, als zou ik op 12 juli a.s. te Parijs tijdens mijn onderhoud met Minister Couve de Murville belangrijke Benelux bemiddelingsplannen naar voren brengen, hem ertoe hadden gebracht op zulk een korte termijn vertrouwelijk contact met mij op te nemen. Hij had er bovendien behoefte aan mij het standpunt van de Bondsregering en het resultaat van de Duits-Italiaanse gesprekken mede te delen voordat ik naar Parijs zou gaan.

Onmiddellijk na de crisisnacht van 30 juni en de daarop van Franse zijde genomen maatregelen had hij de Franse Ambassadeur te Bonn, Seydoux, bij zich ontboden en hem, onder verwijzing naar het betreffende artikel in het Frans-Duitse Vriendschapsverdrag (dat bepaalt dat, voordat belangrijke beslissingen worden genomen, beide landen elkaar zullen consulteren), om opheldering gevraagd. De heer Seydoux had enkele dagen later, na navraag te Parijs, de volgende explicaties verstrekt.

Na allereerst het Franse betoog herhaald te hebben als zouden de vijf andere partners in hun verplichtingen zijn tekort geschoten en daardoor Frankrijk tot tegenactie hebben gedwongen, had hij verklaard, dat men in Parijs zeer verbolgen is over het optreden van de Europese Commissie en speciaal dan van de heer Hallstein. De Commissie had ongemotiveerd, en dit was niet de eerste keer, haar bevoegdheden overschreden en veel te ambitieuze voorstellen op tafel gelegd, die daarenboven sluwelijk waren verbonden aan de uitvoering van het financiële reglement no. 25. De Commissie had kunnen weten dat een en ander voor de Franse Regering volstrekt onaanvaardbaar

-zou zijn,-

MEMORANDUM

Van: Mr. J. M. A. H. Luns

- 2 -

Aan:

zou zijn, doch had desalniettemin haar voorstellen gelanceerd en met allerlei parlementaire intrigues gepousseerd. Bovendien zou de Commissie haar taak hebben verloochend toen zij in de bewuste nacht verzuimd had te elfder ure een "redelijk compromis" in te dienen. Uiteraard had mijn Duitse ambtgenoot dit betoog volstrekt teruggewezen met de ons bekende argumentatie. Vervolgens had hij gevraagd wat de Franse Regering nu verder dacht te doen. De heer Seydoux had geantwoord, dat Frankrijk de EEG niet zou verlaten, doch de politiek van de lege stoel zou blijven volgen zolang niet aan de redelijke Franse verlangens was voldaan. Onder deze "redelijke" verlangens bevond zich ook de wens de Europese Commissie terug te brengen tot "un sens de réalité". Wat hij daarmee precies bedoelde werd niet aangegeven, doch de heer Schröder vreesde zeer dat zulks betekende, dat Frankrijk zal trachten de bevoegdheden van de Commissie ingrijpend te verminderen. Ook kon hij zich niet aan de indruk onttrekken, dat Frankrijk hoopt middels deze crisis van de op 1 januari 1966 intredende meerderheidsbeslissingen af te komen. Voor wat betreft volgende vergaderingen, had de heer Seydoux nog verduidelijkt, dat hij niet uitsloot dat Frankrijk een bijeenkomst van de Raad op 26 juli a.s. zou bijwonen indien de vijf anderen vantevoren zouden doen weten, dat zij bereid waren het financiële reglement geheel volgens de Franse wensen vast te stellen en wel voor vijf jaar en zonder over de andere door de Commissie naar voren gebrachte voorstellen enige uitspraak te doen. De Franse Regering was tenslotte van mening, dat de zes landen langs diplomatieke weg moesten trachten de bestaande moeilijkheden op te lossen.

Mijn Duitse ambtgenoot had de Franse ambassadeur geantwoord, dat de Duitse Regering niet zou kunnen meegaan met een procedure, waardoor de door het Verdrag van Rome duidelijk omschreven bevoegdheden van de organen van de EEG zouden worden ondergraven. De Commissie had het volstrekte recht, ja zelfs de plicht, nieuwe voorstellen in te dienen en men behoorde deze eerst af te wachten. Nadere pogingen om meer te weten te komen over de bedoelingen der Franse Regering hadden slechts evasieve antwoorden zijdens de Franse Ambassadeur ontlokt.

De Duitse Regering ziet de toestand ernstig in, doch is van mening dat het ten eerste nodig is de cohesie tussen Italië, Duitsland en Nederland te handhaven

-en voorts-

MEMORANDUM

Van: Mr. J. M. A. H. Luns

Aan:

- 3 -

en voorts enige weken van bezinning te laten voorbijgaan. Hoewel het juist is dat volgens het Verdrag vijf landen van de EEG niet de verdere koers kunnen bepalen en beslissingen nemen, is het twijfelachtig of zulks slaat op een situatie, waarbij één der leden tegen de uitdrukkelijke tekst van art. 5 in de EEG saboteert en zich daardoor aan verdragschending schuldig maakt, zoals Frankrijk thans doet. Het komt de Duitse Regering aanvankelijk voor, dat, mocht Frankrijk in haar houding blijven volharden, een doorgaan der vijf niet als juridisch uitgesloten is te achten. Voor het geval Frankrijk alsnog bereid zou zijn een redelijk compromis te aanvaarden op basis van voorstellen der Europese Commissie, dan zal de Bondsregering zulks willen overwegen. Indien echter, hetgeen na de verklaringen van Ambassadeur Seydoux niet onmogelijk is, Generaal de Gaulle de instituten van het Brussels Verdrag wenst te wijzigen, dan zal daar een Duits non possumus op volgen. Deze gehele problematiek was uitvoerig met President Saragat en Minister Fanfani besproken, die het daarmee eens zijn.

Voor wat de Europese Commissie betreft, meende Minister Schröder, dat deze blijk gaf van in een paniekstemming te verkeren. De Duitse Regering had de heer Hallstein dan ook met klem geadviseerd niet met overhaaste nieuwe voorstellen te komen, doch was niet zeker dat deze hieraan gevolg zou geven. De heer Schröder hoopte dat wij ook in deze richting werkzaam zouden zijn. De beste procedure is wellicht dat eerst bij de aanstaande Raadszitting van 26 juli a.s. de Commissie eventuele nieuwe voorstellen op tafel legt. Men zou die dan tijdens de vakantie kunnen bestuderen en in september/oktober conclusies kunnen trekken. Ook hiermede was de Italiaanse Regering het eens. Mijn ambtgenoot zeide enige malen, dat hij het fataal zou achten indien de weg van bilateraal overleg met Frankrijk zou worden ingeslagen en de Brusselse instituten de facto terzijde zouden worden geschoven. Hij besloot zijn betoog met de hoop uit te spreken, dat Nederland het met de Duitse zienswijze eens is en herhaalde dat het duidelijk is, dat Frankrijk van de heer Spaak en mijn bezoek misbruik maakt door voor te stellen alsof de weg van bilateraal onderhandelen reeds is ingeslagen en alsof de Benelux daarmee akkoord gaat. Over het optreden van mijn Belgische ambtgenoot tijdens de nacht van 30 juni te Brussel en daarna spraken mijn gesprekspartners zonder merkbare waardering. Gevreesd wordt dat Spaak onmiddellijk te vinden zal zijn voor een bemiddelaarsrol,

-hetgeen-

MEMORANDUM

Van: Mr. J. M. A. H. Luns

Aan:

- 4 -

hetgeen in feite zou betekenen een tegemoetkomen aan Frankrijk.

Na een verslag te hebben gedaan over mijn gesprek met de heer Spaak op 8 dezer, heb ik de heer Schröder gerust gesteld voor wat betreft mijn aanstaand bezoek aan mijn Franse ambtgenoot. Ik heb hem eveneens verklaard, dat wij zijn mening over het blijven bewandelen van de Brusselse wegen geheel delen en ook van oordeel zijn, dat de Commissie beter wat kan wachten met het indienen van nieuwe voorstellen. De door hem gesuggereerde datum van indienen van 26 dezer leek mij goed. Ik zeide voorts, dat ik hedenmorgen nog Ambassadeur Spierenburg had geïnstrueerd bij de Europese Commissie aan te dringen op uitstel terzake.

Voor wat de houding van Luxemburg betreft, stelde ik Minister Schröder voor zich telefonisch met de heer Werner in verbinding te stellen, daar ik niet uitgesloten achtte, dat de Luxemburgse Regering, die ongetwijfeld gevoelig zou zijn voor dit gebaar, rekening zou willen houden met het standpunt van Bonn. De heer Schröder zegde toe Luxemburg telefonisch te benaderen en hij zou insgelijks de Italiaanse Regering op de hoogte brengen van onze parallellopende meningen. Ik beloofde mijnerzijds hem spoedigst te zullen inlichten over mijn gesprek met de heer Couve de Murville.

Staatssecretaris Lahr zal contact opnemen met de heer de Block, teneinde in de loop van de volgende week in Den Haag met deze te overleggen over een mogelijk compromis voor het geval Frankrijk voor rede vatbaar zal blijken te zijn. De grote lijnen werden reeds aangeduid zonder dat ik een standpunt terzake heb ingenomen.

Van Duitse zijde werd zeer aangedrongen op het zoveel mogelijk geheim houden van deze Duits-Nederlandse ontmoeting, hoewel wij er rekening mee hielden dat een en ander wellicht toch uitlekt. Ik moge derhalve om grote discretie verzoeken.

DEN HAAG, 10 juli 1965

(Cfm dictaat Minister)